

Povolání letušky se v dívčích snech o budoucím zaměstnání vyrovná snad už jen „džob“ princezny. Jenže dětské touhy se vyplní jen málokomu. Také jste snili o životě v oblacích a nakonec jste s výběrem zaměstnání zůstali mnohem víc při zemi? I tak si můžete navléct elegantní uniformu a stát se stewardkou či stewardem. Alespoň nanečisto.

text: **Radka Římanová**
foto: **Jan Kruml**

Hezký dobrý den, dámy a pánové. Dovolte mi, abych vás jménem Českých aerolinií přivítala na palubě. Mé jméno je Radka a jsem vedoucí kabiny na dnešním letu do Barcelony,“ slyším sama sebe lehce přeslazeně šveholit do mikrofonu palubního sluchátka, zatímco náš Airbus A319 pomalu roluje po odletové dráze ke startu. Upravuji si červenobílý šátek na krku a tmavě modrou uniformu, lodičky spolehlivě tlačí.

„Záchranné vesty se nacházejí pod vašimi sedadly,“ pokračuji v hlášení důležitě a mé dvě kolegyně v uličce snaživě demonstrierují, jak nafukovací postrach použít. „Cabine crew please be seated,“ ozve se po chvíli pokyn od pilota a my se poslušně zaboříme do služebních sedadel.

Krajina za okýnky ubíhá, s letadlem to pohazuje ve stylu dálnice D1, nabíráme rychlost, žaludek putuje do krku, záklon... a už jsme ve vzduchu. Prostě odletová klasika. Jen s tím rozdílem, že letadlo není tak úplně letadlo, ale jeho věrný simulátor. A my máme i přes vypůjčené oficiální uniformy ČSA k opravdovým stewardkám taky ještě dost daleko.

Tedy až na Elišku Kirchnerovou, která nás kurzem Letuškou na zkoušku provází. Ta s prací palubní průvodčí začínala pár měsíců před tragickým zářím 2001. A od té doby strávila ve vzduchu na osm tisíc hodin. „Všichni do toho šli na rok, na dva. A zůstali třeba dvacet,“ směje se stewardka. „Je to taková droga, specifický svět sám pro sebe,“ dodává. A my, osm obyčejných „pozemšťanek“ z různých koutů republiky a s ještě různějšími pohybkami účasti, se staneme na jeden den jeho součástí.

Palubní prostocviky

„Dělám to dobře?“ ptám se naší lektorky a máchám v uličce kabiny simulátoru rukama ve snaze napodobit typickou demonstraci rozmístění nouzových východů na palubě. Sedadla, vybavení, vše vypadá jako v opravdovém letadle. Jen já ne a ne pochytit ten správný grif. V pořadu Cvičme v rytmu bych sice zapadla bez větších problémů, jako ztělesnění elegance bych však na cestující zřejmě nezapůsobila.

To už ale na scénu přijíždí vozík s občerstvením a jde se nacvičovat palubní

Co všechno se letušky učí

- kouřový a požární výcvik
- meteorologie a nauka o letadle
- mezikulturní vztahy
- nácvik evakuace
- první pomoc i pro případ porodu
- psychologie (zvládnání davu i problematických cestujících)
- anglická letecká terminologie
- výcvik přežití na vodě, v polární oblasti, džungli a poušti

servis. To vše přirozeně „za letu“, tedy za doprovodu autentických zvuků a pohybů letadla. Turbulence nevyjímaje. Do rolí stewardek nastupuje další trojice, zatímco naše „posádka“ se teď nechá obsluhovat. „Servírujeme vždy od okna směrem do uličky tak, aby byl hrneček vždy u pravé ruky cestujícího,“ vysvětluje Eliška.

Kolegyně opatrně vyndávají tácy s občerstvením. „Mohu vám nabídnout občerstvení?“ naklání se nad nás vládně. Jenže turbulence si nevybírá. A už lovíme houstičku pod sedadlem.

„Nemáme zabrzděno, dámy!“ upozorňuje lektorka důrazně. Bez zajištění červenou klapkou se totiž z vozíku z jídlem a pitím stává osmdesátikilová neřízená zbraň.

Ostatně ukočirovat takovou váhu také není jen tak. Kdo má tedy letušky jen za křehké svačínářky, je šeredně na omylu. „Žádné průhledné slečny většinou přijímacím sítím neprojdou. Spousta činností je v naší práci silových. Vždyť jen dveře od letadla, které ručně zavíráte, váží několik desítek kilo. A třeba stořícetakilového pána taky nezvládne resuscitovat žádné tintítko,“

VZHŮRU DO OBLAK.
„Nouzové východy jsou rozmístěny následovně: dva vpředu, dva nad křídly a dva vzadu,“ ukazují imaginárním cestujícím lachtání gesta po vzoru skutečných letušek.

V PSEUDO KOKPITU. Stevard Martin Zapletal ukazuje, jak to chodí v pilotní kabině.

NAFOUKNOUT AŽ VENKU! V simulátoru Airbusu A320 trénujeme demonstraci záchranných prostředků i vysazování nouzových východů (vpravo).

ODLÉTÁME. „Cabine crew please be seated,“ zavězí pilot ze své kabiny. A tehdy platí příkaz „Připoutejte se“ i pro letušky.

JE LIBO SVAČINKU? „Servírujeme tak, aby byl hrneček vždy u pravé ruky cestujícího,“ vysvětluje nám letuška Eliška Kirchnerová.

vysvětluje Kirchnerová a dodává, že i proto letušky mezi sebou rády vidí muže. Ti však třeba u ČSA tvoří pouze čtvrtinu palubních průvodčích.

Letuška: práce všeho druhu

Máte rádi oheň? A šli byste si po návratu z práce domů číst v knize o sexu? I odpovědi na takové otázky mohou napovědět, jestli zvládnete práci palubního průvodčího, nebo ne. Jenom svaly, nějaký ten cizí jazyk a příjemný kukuč totiž pro přijetí do jejich řad nestačí. Pořádně prověřit musí Ústav leteckého zdravotnictví i vaši psychiku. To aby věděli, jak zareagujete na nečekané situace na palubě.

„Během vstupních psychotestů jsme odpovídali na několik desítek podobně zálu-

JEN SE NEUMÁČKNOUT. Ruční počítačlo pomáhá stewardkám přepočítat pasážery před každým odletem. Co cvaknutí, to hlava.

ných dotazů. Musíte reagovat hned a podle pravdy a nespokulovat, co by která odpověď udělala s vaším profilem,“ vzpomíná na své začátky stewardka společnosti Travel Service Martin Zapletal během jedné z přednášek, které jsou součástí kurzu.

Postupy, jak se chovat v nouzových situacích, pak ti, co uspěli u pohovorů, drilují během výcviku. „A jak nacvičujete třeba nouzová přistání na vodu?“ zajímá nás. „Přece v bazénu na pražském Suchbátově,“ reaguje lektor a upozorňuje, že neplavci se mezi palubní průvodčí rozhodně nedostanou.

Základní výcvik trvá několik týdnů. Zhruba jeho třetinu pak tvoří zdravotní. A to včetně nácviků oživování a výuky vedení porodu na palubě. „Mně samotné se něco takového zatím nestalo, ale tu

a tam se na světě za letu miminko narodí, u ČSA naposledy v roce 1990. V minulosti to bylo častější,“ líčí Eliška.

Odrosty jsou tabu

Ranní Paříž, odpolední Amsterdam. Pro zkušené letušky nejsou dvě linky denně ničím výjimečným – prostě normální dvojboj, jak říkají. V obou metropolích však musí stewardka vypadat jako ze žurnálu. Lépe řečeno jako z manuálu o uniformové kázní. „Materiál o tom, jak se uniforma nosí a jak se k ní upravovat, čítá například u ČSA kolem pětaticeti stran,“ vypráví Kirchnerová.

Rozpuštěná hříva nepřipadá v úvahu, odrosty u barvených vlasů prostě nehrozí. Stanovená je i délka a barva nehtů, vzhled

doplňků, make-up, a dokonce i tloušťka punčocháčů. Na piercingy a tetování na viditelných místech pak mohou potenciální letušky úplně zapomenout.

„Tak tohle by muselo pryč,“ ukazuje na svou „kérku“ na paži sedmnáctiletá studentka cestovního ruchu Alena. Na kurz se vypravila se dvěma spolužačkami. „Chceme zjistit, jestli by nás to po škole bavilo,“ směje se trojka. Striktní vzhledová pravidla je však poněkud zaskočila.

To dvacetiletá Michaela Bezděková z Ostrova u Macochy má o budoucnosti jasno. „Od patnácti sním o tom, že budu letuškou. Minulý týden jsem byla na výběrovém řízení a postoupila jsem do druhého kola,“ raduje se dívka. Ostatní účastnice kurzu většinou zážitek dostaly jako dárek. „Strašně dlouho

jsem chtěla být stewardkou. Ale odradily mě dva jazyky. Možná to po dnešku ještě znovu přehodnotím,“ říká sedmadvacetiletá úřednice Klára Pompová z Litvínova. Dobré načasování – nové posily teď nabírají oba dva nejdůležitější českí letečtí dopravci.

„Do kurzu se hlásí hlavně ženy, a to zejména ty, které si chtějí vyzkoušet, po čem jako děti toužily. Těch, co o této práci reálně uvažují, je méně. Do praxe naši akce zařazují i některé střední školy,“ říká Alena Krejčíková, která zájmové kurzy v prostorách Czech Aviation Training Centre na pražské Ruzyni několikrát do roka pořádá.

Záchrana skluzmo

„Připoutejte se, prosím!“ začne nám výstražný symbol blikat před očima jako

Letušky a stewardi před zrcadlem (výběr pravidel ČSA)

- U ŽEN I MUŽŮ:**
- ▶ **minimální věk 19 let,** maximální není stanoven
 - ▶ **Body Mass Index (BMI)** v rozmezí 19,5 až 24,9
 - ▶ **zákaz piercingu a tetování** na viditelných částech těla

- STEWARKY:**
- ▶ **výška:** 160–185 cm
 - ▶ **líčení:** základní make-up, řasenka, růž a rtěnka nebo lesk povinně, zákaz tmavých očních

- linek a extravagantních barev stínů
- ▶ **vlasý:** nesmí být rozpuštěné, vždy stažené do ohonu (délka max. 10 cm) či drdolu, u barvených nesmí být vidět odrosty, krátké vlasý – sestřih minimálně 3 cm na temeni hlavy, ofina nesmí padat do očí, „rozcuchané“ účesy nejsou povoleny
- ▶ **nehty:** max. délka 1,5 cm, povolena francouzská manikúra,

- tělový, červený a bezbarvý lak, žádné zdobení
- ▶ **šperky:** doporučeny náušnice „pecky“, maximálně 2 prsteny (pouze stříbro/zlato), maximální délka řetízku 50 cm, náramky nejsou povoleny
- ▶ **hodinky:** pásek kovový nebo kožený barevně ladící s uniformou, nepřipustné jsou hodinky plastové
- ▶ **punčocháče:** černé, max. 40 DEN v létě, max. 50 DEN v zimě

- STEWARDI:**
- ▶ **výška:** 160–190 cm
 - ▶ **vlasý:** vždy klasický pánský sestřih, délka účesu maximálně k límci, vyholené ornamenty, vlasý „na kohouta“ a jiné výstřední účesy zakázány
 - ▶ **vousy:** tvář hladce oholena, případný knír nesmí zakrývat ústa a přesahovat koutky úst
 - ▶ **doplňky:** maximálně jeden prsten, klasické pánské hodinky

INZERCE

AUDIO detektivky
ke stažení a na CD

P. D. Jamesová A. C. Doyle Dick Francis
Jo Nesbø Georges Simenon

Radioteka.cz
Český rozhlas

EVACUATE, EVACUATE, EVACUATE! Tak zní oficiální pokyn pro nouzovou evakuaci. Po jeho zaznění už nezbyvá než vrhnout se po skluzku ven z letadla.

SVALY V POHOTOVOSTI. Práce palubních průvodčích není pro slabochy. Vždyť jen dveře letadla váží několik desítek kilo.

splašený. Z kabiny pilota se ozývají nám nesrozumitelné pokyny, letadlo se zmršťuje, světla co chvíli vypadávají.

„Zdá se, že budeme muset nouzově přistát na vodu,“ hlásí nám instruktorka a začne rozdávat nafukovací vesty. S kabinou to háže natolik realisticky, že začínám přemýšlet, zda simulátor nezapomněli vybavit papírovými pytlíčky.

„Záchraně skluzky, po kterých se v takovém případě cestující evakuují, jsou ukryty ve schráně u nouzových východů. Ty jsou za letu takzvaně zaarmované, takže když nějaký otevřete, skluz se do tří vteřin nafoukne,“ vysvětluje Zapletal. Posádka pak má pouhou minutu a půl na to, aby dostala všechny pasažéry z letadla

ven. A to bez ohledu na to, zda v něm cestuje dvacet lidí nebo pět stovek.

„Noční můrou každého stevarda je nezapomenout po klasickém přistání na letišti dveře zase odarmovat. Kdyby to neudělal, skluz by se totiž nafoukl do gatů,“ doplňuje Kirchnerová s úsměvem.

Takový indoor sjezd si za chvíli zkusíme i my. V plátěných bílých kombinézách a samozřejmě bez lodiček. I takový skluz jde totiž poctivým podpatkem prorazit.

„Evacuate, evacuate, evacuate!“ zavelí instruktorka stanovený pokyn pro nouzovou evakuaci. Ruce přes prsa a jedna podruhé svištíme dolů. Kam se hrabe lunapark.

Hrdinové s kafičkem

Neznají víkendy, svátky ani pravidelnou pracovní dobu. Za jeden den překročí několik časových pásem, a přesto si cizí kraje často moc neprohlédnou. Pokaždé makají s jinou posádkou a jejich práci neustále monitoruje i několik stovek párů zvědavých očí. A mezi usměvavým naléváním kafiček občas zachraňují životy. Na svou práci přitom většinou nedají dopustit.

„Už chápu, že to přítel nemá lehký,“ konstatuje jedna z účastnic, jejíž partner pracuje jako stevard, po skončení kurzu. A já s ní souhlasím. Klobouk dolů, dámy a pánové. Ode dneška chápu, zač je toho tam nahoře loket. ■

rimanova@instinkt-online.cz

SPLNĚNÝ SEN.
Do kurzu Letuškou na zkoušku se hlásí hlavně dívky, které po této práci vždycky toužily. Anebo o ní nyní reálně uvažují.

Lítám, lítáš, lítáme

- zhruba **100 tisíc letů** proběhne denně na celém světě
- **3,3 miliardy lidí** přepravily aerolinky za rok 2014
- na **30 tisíc letů** křížuje v létě během jednoho dne nad Evropou
- asi **půl milionu lidí** je v každé chvíli celosvětově ve vzduchu
- kolem **26 tisíc letadel** slouží celkem všem aerolinkám
- přes **300 tisíc členů** palubního personálu dnes létá po celém světě
- přes **12 milionů cestujících** odbavilo pražské Letiště Václava Havla za rok 2015
- **Hartsfield-Jackson Atlanta International Airport** je nejfrekventovanějším letištem světa za loňský rok, kdy odbavilo přes **100 milionů** pasažérů